

Bestiari, colleccion « Florilègi occitan », CRDP Montpelhièr, 2006

Qualques proposicions d'acompanhament pedagogic.

M.J. Verny – Université Paul Valéry Montpellier

Aquelas fichas son estadas experimentadas amb d'estudiants de licéncia d'occitan e amb un grop d'estagiaris d'una escòla d'estiu, grop eterogèn, que d'unes avián de coneissenças de literatura asseguradas, d'autres venián mai que mai per parlar a l'entorn de tèxtes literaris, d'un biais mai intuitiu e espontaneu que metodic. Dins los dos cases, lo trabalh e los escambis son estats fòrça rics.

De segur que tot se pòt pas adaptar a de collegians, ni a de liceans.

Las fichas que seguisson son puslèu concebudas a destinacion dels collègas que i posaràn d'idèas d'exploitacion del libre-CD *Bestiari*.

Mon cors teniá dos objectius que pòdon semblar un pauc contradictòris :

- practicar la lenga

- aprigondir la coneissença e la practica dels exercicis literaris estudiats en primièra e segonda annada d'occitan.

S'agís pas d'una error, pasmens : sovent las dificultats rescontradas dins la practica de la lenga s'aprenon a una manca de matèria linguistica. Estent lo gaire de luòcs ont pòdon los estudiants rescontrar la lenga viva, la literatura demòra un crusòl de matèria linguistica ont se pòt pescar vocabulari e subretot biaisses de dire dins una sintaxa qu'ensaja de defugir los biaisses tròp calcats sul francés. D'autra part, comentar un tèxt es tanben emplegar la lenga e ensajar de melhorar la practica d'aquesta. Aquelas causidas s'aprenon al fach lo tèma del bestiari met en rapòrt la practica literària de la lenga amb sa practica populària, que çò que ne demòra (provèrbis, mimologismes) conten tot plen de causas sus las bèstias (cf. bibliografia).

Qualques biaisses de faire :

1 - Primièr temps (2 o 3 sesilhas segon lo nombre d'escolans) : los tèxtes per parlar, e escambiar entre escolans :

Donar als escolans lo corpus dins son entièr, o dins una granda part. Lor demandar de legir totes los tèxtes, e de s'embugar de dos o tres d'entre eles que mai lor agradan.

En cors : demandar a cadun los 2 o 3 tèxtes qu'a lo mai aimats.

Faire circular la paraula en partent dels tèxtes causits per mai d'un. Doas etapas :

Tota la classa torna legir amb atencion lo tèxt que se'n vai parlar.

Puèi los que l'avián causit dison cadun las rasons de sa causida. Lo demai de la classa completa.

2 - Segond temps : trabalh mai sistematic de comentari guidat suls tèxtes :

Trobaretz çai-sota una causida de tèxtes presents dins lo libre-CD, los qu'avèm experimentats en classa, acompanyats cadun de questions de comentari literari. Dins aqueles comentaris literaris, s'agirà pas de tot explicar, coma se la poèsia se podiá revirar en lengatge prosaic : seriá lo biais de li levar tota carga poètica. Cal dire als estudiants de se pas esfraiar se demòra una part de mistèri, un còp un tèxt legit, nimai de s'escalustrar se mantunes tèxtes poètics se pòdon prestar a de lectures pluralas : aquò tanben es caracteristic del tèxt literari. Es, per esséncia, polisemic. S'enriquesis de cada lectura novèla.

Una remarca : los tèxtes qu'avián semblat, a la debuta, los mai escurs (los de Nelli, per exemple) son estats los qu'an donat los escambis mai rics entre escolans.

Una exigéncia per melhorar la practica de l'estudi literari : manipular, regularament, lo vocabulari critic que donam aquí, en annèx. En licèu, los estudiants son acostumats de lo manipular en francés. Som pas, de segur, forçats de tot conéisser, mai lor cal, per la practica regulara, faire crèisser la quantitat de nocions conegudas e utilizadas.

Cada sesilha èra preparada aperabans, las preparacions recuperadas pel professor, e lo cors èra subretot consacrat a un escambi entre escolans, e entre escolans e professor, sul trabalh preparat

BESTIARI – Pichòta bibliografia

Anonime de Nimes (Aimat SERRE) : *Mòts de Jòcs*, MARPOC - IEO Gard, 1994.

Carles CAMPRÓS, *Bestiari*, Toulouse, IEO, 1947, repris in *Òbra poetica occitana*, Occitània / IEO, 1983, p. 77.

Marcela DELPASTRE, *Bestiari lemosin*, Edicions dau Chamin de Sant-Jaumes, 2003.

Renat NELLI, « Per una nueit d'estiu, 1976 », in *Òbra poetica occitana*, IEO, 1981, p. 227.

Joan-Maria PETIT, *Bestiari, aubres, vinhas*, Vent Terral, ilustracions P. Francés, 1978.

Max ROQUETA, *Bestiari*, Atlantica, coll. « Occitanas », postfaci. F. Gardy, 2000.

Max ROQUETA, *Bestiari 2*, Fédérop, 2005.

Se pòt apondre a aquela lista de creacions originalas totes los recuèlhs de provèrbis, mimologismes de l'oralitat populària. Se'n tròba de molons dins totes los ròdols, amb de grafias variadas.

Qualques exemples :

Carles GALTIER, *Un Bestiaire Provençal* où les animaux font la pluie et le beau temps, Librairie contemporaine, BP 10, 30150, Montfaucon, 2001.

Andrieu LAGARDE, *Al picar de la dalha*, IEO-IDECO, coll. « Textes et documents », 2005.

Proverbes et dictons provençaux (Préface Michel Vovelle), Rivages, 1990, 19ème rééd. 2003

Christian CAMPS, *Locutions comparatives languedociennes*, préface Max Rouquette, Agde, 1984

Per lo nom de las bèstias, òm poirà consultar : Claudi BARSOTTI, *Bestiari d'Occitània*, IEO, 1992

Questions generalas sul corpus : doni aquí son que qualques exemples. Se cal apiejar sus l'ensemble del corpus (in Carles Camprós, *òbra poètica occitana*, Occitània / IEO, 1983)

Lo quite Camprós, coma los critics de son òbra (Gardy, per exemple), insistís sus l'importància del ritme dins la poèsia sieuna. Podètz prene qualques exemples d'aquela foncion del ritme e explicar los efieches poètics aital creats ?

Legissètz l'ensemble dels poèmas que compausan lo *Bestiari*. Quines vos agradan mai ? Perqué ?

Legissètz dins lo *Pòstfaci* de Camprós (p. 105 – 107). Quines claus vos dona per legir l'òbra ?

Consultatz *Le Parti-pris des choses* de Ponge. Ensajatz de comprene perqué Camprós ne fa una de sas sorgas d'inspiracion.

Podètz faire d'ensajes de lectura oralizada d'un poèma que vos agrada ? A una votz ? a mantuna votz?

Sorneta nècia de la forniga

Quina diferéncia vesètz entre aquel tèxt e los precedents ?

Quines mots existisson dins la lenga ? Quines son fabricats per Camprós ? A partir de quinas "receptas" son fabricats ?

Quinas tonalitats umoristicas podètz destriar dins lo poèma ?

Lo trabalh sul ritme e la musica : cossí fonciona ? A qué vos fai pensar ?

Jòc de creacion : podètz inventar una o doas frasas en vos inspirar del biais de Camprós ?

Lo Letre

Que reten lo poèta de l'aparéncia del letre - [lézard verd] per ne faire lo retrach ?

Cossí passa de la realitat a la transfiguracion poetica ?

De la pèira, lo poèma ne dona doas definicions que pòdon semblar antinomicas. Cossí l'explicar?

Cossí comprenètz los dos carrièrs vèrses?

Lo dieudama

- L'espaci e lo temps del poèma : en qué contribuïsson a crear l'encastre poetic ?

- Quina atmosfèra sentissètz dins aqueste tablèu ?

- Que pòt representar per vos aquel meissonièr ? un òme ? quicòm mai ? Quin rapòrt s'establis entre el e lo dieudama ?

La vision cosmica dins lo tèxt : quin rapòrt es establhit entre la tèrra e lo cèl ? Cossí se fai la transicion ?

La machòta

- Comparatz aquel poèma amb "Lo diudama" (son d'animals que se semblan). Quines ressons vesètz entre l'un e l'autre poèma ? Compararetz entre autres los motius de la musica e del silenci entre l'un e l'autre tèxt. - Agacharetz tanben lo rapòrt establitz entre l'animal e l'umanitat.
- Qu'evòca la machòta d'aprèp lo tèxt ?
- La sensualitat dins lo tèxt
- La nuèch luminosa : cossí crèa aquela paradòxa lo tèxt ?

Lo prègadiu

Sota una aparéncia un pauc estranha, aquel poèma dona una idèa plan justa del prègadiu. Ensajatz de comprene l'origina de cada imatge trobat per Camprós per compausar sa vision d'aquel insècte. Destriatz dins lo tèxt l'aspècte realista e las allusions metafisicas. A qué remanda lo prègadiu? Aquel insècte a inspirat tanben un poèma a Max Roqueta. Comparatz las visions de l'un e l'autre poèta.

Per un complement, legiretz l'estudi de Felip Gardy dins son libre *Figuras dau poèta e dau poèma dins l'escritura occitana contemporanèa*, Tèxtes occitans / Jorn, 2003, p. 79 – 97. Aquel estudi luminós caup tanben una bibliografia completa. Aquí un passatge de Gardy particularament esclarant per legir los poèmas de Nelli :

Dins lo recuelh [...] Nelli, tornant a una forma elegida per eu dins seis "Epigramas", compausèt un "cèu" de tretze poèmas que lei rimes, lei bèstias e lo temps i son religats dins una soleta paraula, poèma a cha poèma. Aquela forma-ritme, la, tot bèu just, dau "metre antic", que balha son títol e son tema a la primièra pèça dau recuelh¹, es a dire una sequéncia facha de dos distics "elegiacs" dins lo biais deis Ancians (cada distic : un exámetro seguit d'un pentámetro) s'acòrda a l'exploracion dau grand cèu cosmic, de la nuèch totala ont lo temps e l'espaci se rejonhon dins son infinitat estelada.

Poiretz tanben aprigondir vòstra recerca a partir dels actes del collòqui consacrat a Nelli en 1986: *René Nelli (1906-1982) Actes du colloque de Toulouse (6 et 7 décembre 1985)* réunis par Christian Anatole, Béziers, C.I.D.O., 1986). Legiretz entre autres la contribucion de J.M. Petit : « Des mots pour un bestiaire », p. 165. Avètz aquí gaireben tot l'ensem dels poèmas de Nelli sus las bèstias amb lo numerò que tenon dins l'edicion de las *Obras completas*, p. 227 – 241, entre parentèsis. Se vos pòdon semblar a primièra vista complicats, veiretz amb una lectura atentiva que dessengan un univèrs de sens coèrent. S'esclairan los uns los autres. I poiretz, en particulier, veire cossí, dins cadun, lo poèta parís d'una observacion realista per s'alargar cap al simbolisme e a la reflexion filosofica.

Questions generalas :

Legissètz atentivament cada poèma, e causissètz-ne 2. Preparatz-ne una lectura oralizada. Presentaretz vòstra lectura e diretz las rasons de vòstra causida

Los poèmas de Nelli son precedits d'una dedicaça a Fèlix Castan : « Ce n'est pas le vrai que nous aimons, mais seulement son image ; non point les choses. O combien plus fidèles que la réalité trompeuse les espoirs qui nous accompagnent jusqu'à la fin du voyage ». Quines esclaratges pòrta aquela estròfa latina sus l'òbra que seguís ?

Aqueles poèmas evòcan sovent un vai-e-veni entre vida e mòrt. Prenètz d'exemples per mostrar cossí se fai aquela articulacion.

Dins cadun d'aqueles poèmas brèus, i a una granda densitat dins las notacions, e una progression. La notacion finala es sovent suprenenta pel legeire : donatz-ne d'exemples.

La luseta

- L'espaci e lo temps dins lo poèma
- Realitat e imaginacion : de l'espaci de la realitat a l'espaci del sòmi

Lo grillh

Aquí la version francesa d'aquel poèma :

Le grillon ne sait pas où il chante et il meurt dans sa voix.
Quand l'étoile palpète entre ciel et prairie et devance le soir,
peut-être espère-t-il que l'été va encore se donner un surcroît de jeunesse.
Ainsi s'obstine le cœur a surseoir le déclin d'un beau jour.

La vèspa

- L'expression sensoriala dins aquel poèma.
- Lo tablèu aital dessenhât pòt remembrar lo poèma de L. Paulin « Silenci de l'estiu ». Perqué ?

La cigala

- Que representa la cigala dins lo poèma ?
- Estudiaretz en particular lo biais que Nelli evòca lo passatge del temps.

Lo gat

- Lo temps dins lo poèma. Quinas son sas manifestacions diversas. Estudiaretz a l'encòp las formas verbalas e lo vocabulari.
- Ombra e lutz dins lo tèxt

Lo gos

- L'expression sensoriala dins lo tèxt e lo tablèu "impressionista" que dessenha. Que ne fai l'expressivitat?
- La part de l'imaginari ?

¹ Aquela pèça, l'avètz pas dins vòstre corpus.

Las cabras

- Que pensatz de la causida del títol ?
- Qual son Dafnís e Cloé dins la literatura ? Quina interpretacion nòva del raconte fai Nelli ?
- Foncion de la musica ?

Lo pol

- Dins quina(s) postura(s) es presentat lo pol (gal) ? Quina es sa foncion ?
- A quin(es) moment(s) del jorn es associat ?
- La lutz dins lo tèxt.
- La vipèra
- Cossí bastís son tablèu Nelli ? N'estudiaretz lo caractèr progressiu.
- Quinas impressions antiteticas fai nàisser aquel tablèu ?

L'escorpion

- Legiretz las paginas que Gardy consacra a l'escorpion dins son libre Figuras del poèta...
- Lo negre e lo blanc dins lo tèxt : foncion picturala e foncion simbolica.
- A qué remanda aquí l'escorpion ? Faretz la part de la fascinacion e de la paur.

L'unicòrn

- Cercaretz dins lo tèxt las antitèsis. Ensajaretz de ne dire la foncion. Dins quines autres poèmas trobatz aquel jòc sus las antitèsis ?
- Ensajatz de faire un tablèu de totes los cobles antitetics que trobaretz dins nòstre corpus.

Lo papagai

La cabeca

Remarca :

Aquel tèxt que sembla misteriós conten lo remembre per Nelli d'una nòva medievala d'Arnaud de Carcassés : *Nòvas del Papagai*. Lo poèma repren exactament la trama narrativa de la novèla. Aquí cossí es presentada aquesta per Pèire Bec que ne faguèt l'edicion en cò de Federop : *une dame de la haute société, dont on ne nous dit pas le nom, reçoit dans son verger la visite d'un perroquet, habile et beau parleur, qui vient lui faire part de la passion que son maître, Antiphonor, éprouve pour elle. Il lui brosse en outre un tableau si laudatif des diverses qualités de cet amoureux jamais vu que la dame, après bien des protestations de fidélité à l'égard de son mari, finit par céder. Le perroquet imagine alors un stratagème pour que les futurs amants puissent se rencontrer à l'insu du jaloux. Il se procure un feu grégeois et met le feu au donjon, si bien que, tandis que les gens du château sont tous mobilisés pour éteindre l'incendie, la dona et Antiphonor peuvent prendre librement leurs ébats dans un lit dressé dans le verger. Mais lorsque le feu est consumé, c'est encore le perroquet qui, d'une manière quelque peu autoritaire, vient mettre fin à cette brève rencontre qu'il avait lui même suscitée en leur disant : « Allons debout ! Séparez-vous, le feu est mort à l'instant. »* (Car no'us levatz ? que. I focs es mortz tot ad estros).

Es donc l'escasença per vos de vos clinar sus çò que se ditz lo rèire-plan cultural d'un tèxt literari. Òm escriu totjorn a partir de çò qu'òm es e de çò qu'òm sap. Aital, un tèxt literari amaga sovent, quasi totjorn, de còps sens que son autor ne siá conscient, de referéncias al saber d'aqueste, a sas coneissenças literàrias, artisticas, mitologicas...

De pas destriar tot aquel implicit del tèxt, empacha cèrtas pas de lo comprene, de l'aimar, de lo tastar.

Pasmens, la coneissença del rèire plan cultural dona d'autras claus per dintrar dins un tèxt que la simpla sensibilitat a aqueste.

Per çò qu'es de Renat Nelli, grand medievista, coneisseire dels trobadors (coma del Catarisme), es estat plan estudiat : cf. tèsi de Franc Bardou (Universitat Paul Valéry, 2001).

Dins lo volum d'Actes de Collòqui indicat en introduccion, trobaretz mantun article sus Nelli e l'Edat Mejana, en particulèr las contribucions d' A. Brenon, de J. Gourc, d'A. Krispin.

En complement

Las bèstias (Joan-Maria Petit)

La natura es sa quita semblança en tot uèlh que despèrta

Dins totas bèstias que landan se sent gausir e sofrir

Mas de còps, sos regards esglasiats nos revelan l'abís

Ont vida e mòrt s'entrebescan per nos salavar del non-èstre.

Se desfaiant l'una l'autra e cambiant sa preséncia marcida

A n'un image besson que s'i degara la Mòrt

A de reng, del pus naut de son arma exteriora se veson

Claras passar per las ombras e repujar de l'escur.

Aquestas donc que remiras son pas que d'idòlas viventas

Multiplicadas sens fin dins lo miralh enferral

Ont, al cap del camin que sovent als demònis s'i jonhon

Caduna acaba dels mostres l'inestorrible morir.

Aquel poèma inedit figura dins los *Actes* del collòqui Nelli, p. 170.
trad:

Pour tout œil qu'elle éveille la nature est à sa propre ressemblance
dans toutes les bêtes qui errent elle se sent jouir et souffrir
mais parfois leurs regards d'effroi nous révèlent l'abîme
où vie et mort s'embrouillent pour nous sauver du néant.

Se dévisageant l'une l'autre et changeant leur présence flétrie
dans une image jumelle où s'é gare la Mort
ensemble, du plus haut de leur âme extérieure, on les voit
claires, passer par les ombres et rejaillir de l'obscur.
Celles-là même que tu contemples ne sont que des idoles vivantes
multipliées sans fin dans le miroir infernal
ou, au bout du chemin, car souvent elles s'y joignent aux démons,
chacune achève des monstres l'inépuisable mourir. »

J.M. Petit *Bestiaris, aubres, vinhas*. Poèmas (Vent Terral, 1978), òbra comuna amb lo pintor setòri Pèire Francés.

1- Agacharetz lo libre e comentaretz lo jòc entre tèxt e grafisme.

Aranha

Al cap del fial i a una estèla
que cordura un castèl d'enganas
ont un tròç de cèl s'encadena
a totes los bofars de l'aura
e l'aranha empura la brasa
de son verin de pèira viva
que va negar dins un sorelh
la mendre beluga de vida.

1- Coma dins mantuns poèmas de Nelli, aqueste mòstra lo dangièr que s'amaga sota la beutat de l'aparéncia : la beutat e la mòrt. Estudiaretz cossí s'articulan una e l'autra.

2- Microcòsme e macrocòsme dins lo tèxt.

Galineta

Erotisme e sensualitat del tèxt. Cossí son suggerits a partir de la galineta ? Que pensatz de l'utilizacion d'aqueste insècte per Petit ?

Galineta catarineta

Sus quin jòc d'enfança repausa aquel segond poèma sus la galineta ?

Los dos poèmas son prigondament diferents. Fasètz la tièra de totes las diferéncias entre un e l'autre.

Aquel libre s'acaba per una presentacion de l'escrivèire e del recuèlh (titolada, aquela presentacion "Le Miroir des bêtes", per Philippe Gardy. Vos conselhi de legir amb atencion aqueles comentaris. Son fòrça ensenhadors per dintrar dins l'òbra, e pòdon esclarir tanben de poèmas d'autres autors (Nelli o Camprós). Qualques elements :

« Le *bestiaire* de Max Rouquette comprend des poèmes anciens ou très récents, inédits ou déjà publiés : chacun des animaux évoqués y est comme une facette, chaque fois différente, de tous ces regards qu'un homme qui est aussi un écrivain, tout au long de son existence, jette sur la diversité et l'unité du monde qui l'entoure » (p. 85)

« Les bêtes, dans leur diversité, sont comme l'autre de l'homme. Un autre à la fois proche, parfois très proche : on a dû inventer le mot d'anthropomorphisme pour désigner, chez les humains, cette propension à retrouver chez elles ce que nous pensons être nous-même et tout ce que nous pouvons faire, imaginer ou ressentir. Mais un autre également lointain, infiniment lointain même : l'animal ne parle pas, ou autrement, bien autrement, et demeure pour l'être humain qui le contemple ou, au contraire s'en méfie voire le redoute, l'image parfaite de l'étrangeté, de l'altérité la plus radicale. Comme si dans l'animal pouvait s'incarner ce qui serait le mystère le plus irréductible du monde environnant, ses raisons d'être là et de perdurer, qui nous dépassent du tout au tout, et desquelles le poète, l'écrivain n'a probablement pas cessé, par oral ou par écrit, de nous entretenir à travers ses songes. [...]

Les bêtes de Max Rouquette, en effet, ne sont pas seulement des créatures du quotidien, le reflet d'une connaissance du monde immédiat. Elles sont également toutes, à des degrés divers, mais toutes sans exception, des bêtes nées de l'intérieur de l'homme. En elles se rejoignent l'infiniment grand de l'univers tout entier qui nous entoure et dont nous ne savons finalement pas grand chose, et l'infiniment petit, en réalité tout aussi vaste, qui habite nos têtes et nos imaginations. Fabuleux ou familier, l'animal est un truchement entre l'homme et le monde. L'évoquer, c'est tenter de pénétrer, à l'aide d'images, de rythmes et de sonorités parfois surprenantes, dans les arcanes de l'univers inconnaissable. »

Max Roqueta, o ditz Gardy, a pas esperat la publicacion del *Bestiari* per s'intessar a las bèstias : cercaretz dins *Verd Paradís* de retraches de bèstias o de scènas que las presentan en accion, entre elas, o amb los òmes.

Question generala : las caracteristicas del recuèlh - varietat formala e tematica, varietat de registres e de tonalitats tanben – cossí se manifestan dins la pichòta causida que repausam ?

Lo rabàs

- L'umor del tèxt
- La part de l'observacion e la part de la creacion poetica
- Las ressorças del lengatge : imatges, sintaxi caracteristica de l'occitan, ritmes e sonoritats.
- Vesètz dins aquel poèma una part d'antropomorfisme ?

Qualques dralhas de responsas :

1-L'umor del tèxt repausa sul **decalatge**

- entre los dos protagonistas de la scèna, lo rabàs e Dieu. D'un latz allusion a la literatura mai nauta : la Genèsis, de l'autre, un animal, causit demièg los que suscitan mai lo rire o lo desgost que non pas l'admiracion poetica o la reflexion filosofica.

- entre doas tonalitats que se succedisson : una solemnitat aparenta e una trivialitat que giscla de longa. entre çò qu'es lo rabàs e las "pensadas" que li prèsta lo tèxt (estile indirèct liure).

Repausa tanben sus l'art del retrach. Cf. çai-sota.

2- La part de l'observacion e la part de la creacion poetica

l'observacion del rabàs, de sas relacions amb la mandra. Fina coneissença del caçaire MR.

3- Las ressorças del lengatge : imatges, sintaxi caracteristica de l'occitan, ritmes e sonoritats. jòcs suls sinonims e familhas de mots :

rondinar / repotegar ; repròche / maucòr, repeticion del vèrb "rondinar" amb totas las construccions sintaxicas possiblas. Jòc de mots *lo rabàs rondina bas*, ressons de sonoritats « : *La vida amara d'un rabàs*. Utilizacion de particularitats sintaxicas de l'oc : *Rondina que rondinaràs*.

4-Vesètz dins aquel poèma una part d'antropomorfisme?

òc : lo rabàs es la figura del reborsièr, del repotegaire, del jamai content, figura que totes podèm rescontrar a nòstre entorn.

Los estornèls

- Lo jòc de l'ombra e de la lutz dins lo tèxt
- Cossí utiliza, Max Roqueta, una scèna familiara e frequenta per li donar un pes poetic ?

Qualques dralhas de responsas

- aligança de mots " *Estela negra*", jòc de rebats *estelas / estornèl*. " *Son las ombras das estelas*"

- Cossí utiliza, Max Roqueta, una scèna familiara e frequenta per li donar un pes poetic ? Lo pes dels imatges, comparasons ("coma d'ombres", "coma d'estelas", "coma tant d'abelhas baujas", "coma velas desmenadas", metafòras "de revolums de nivols"

Dimension cosmica inerenta als aucèls, demultiplicada aquí : los estornèls an la capacitat de faire venir la lutz e l'ombra. Establisson la relacion entre la tèrra e lo cèl, entre l'aiga e la lutz : "*grand pesquièr das estelas*"

Lo secret de las arondas

- Vesètz de ressons entre aquel poèma e lo precedent (Los estornèls) ?
- Aquí tanben, faretz la part de l'antropomorfisme.
- Quines moviments son evocats dins lo tèxt ?
- Lo motiu de l'abséncia : ne cercaretz d'autres occurréncias dins l'òbra poetica roquetiana.

Qualques dralhas de responsas

- 1- ressons entre aquel poèma e lo precedent -ròtle de « passaire » dels aucèls : « balanç entre dos monds tan desparièrs ». Jòcs de rebats del cosmòs « Qu'un es totjorn lo cèl de l'autre », vai-e-veni de la proximitat de l'observacion : las arondas aucèls de « jos los teules », que se'n van dins l' » expandi sens fin ».
- 2- part de l'antropomorfisme : -Se parla de l' »èime » de las arondas.
- 3- Quines moviments son evocats ? balanç de las migracions, envòl de las arondas que passan de la nisada a l'immensitat del cèl.
- 4- Lo motiu de l'abséncia : « Los aucèls qu'ai crosats », p. 63, . « los mots », p. 26 (Maucòr de l'Unicòrn »), « la lenga s'es perduda », p. 34, « camins », p. 84,

Setembre

Qualques dralhas

- Lo títol e lo tèxt : pas cap de rapòrt aparent : de la sason anonçada per lo títol, lo poèta ne parla pas amb çò esperat. En realitat, lo tèxt se poiriá intitolar « Cigalas en setembre ».M. Roqueta jòga donc sus l'efièch de suspresa.
- Un genre : lo Haiku : una evocacion soleta, simpla, que ten tot l'espaci del tèxt.
- Microcòsme e macrocòsme. Atencion portada per M. R. a las causas pus pichòtas

Lo prègadieu

- 1- Compararetz lo biais que M. Roqueta parla del prègadieu amb lo de Camprós. Que retenon l'un e l'autre poèta de l'aparéncia de l'insècte per ne parlar ?
- 2- La tipografia del tèxt : que ne pensatz ?
- 3- Tonalitat del tèxt : umor o/e seriós ?

Qualques dralhas de responsas

- 1 - Camprós : lo caractèr geometric de l'insècte, bastison d'una metafòra filada a l'entorn del prega-dieu. Gravitat aparenta: de prene al seriós ?
- Roqueta : lo ton adoptat a la debuta es mai leugièr. La color del Pregadieu, sa noiridura son escasença de bastir la segonda estròfa, un pauc dins lo biais de la comptina (cf. Serra e Camprós de "La forniga". Roqueta jòga sus lo nom del prega-dieu, es d'aquí que partís la pichòta scèna que bastís.

Dire de l'aranha

- Cossí comprene l'expression "Siaí res" e sas diferentas declinasons o variants ?
- Dialectica del "res" e del "tot" dins lo tèxt.
- Ombra e lutz.

Qualques dralhas de responsas

- 1- Siaí res : l'imperceptible, lo "pas grand causa", lo derisòri. Dialectica del "res" e del "tot" dins lo tèxt. Del res òm passa a l'univèrs d'ensenas.
- 2- Ombra e lutz. Lutz e jòcs dins la lutz e jòcs de luses. E pasmens escura es l'aranha ("deca", "sorna") qu'existiriá pas sens la revelacion de la lutz.

Cançon de l'aranha

- 1- Sus aquel tèxt legiretz l'estudi de F. Gardy dins son obratge *L'écriture occitane contemporaine – Une quête des mots*, Paris, L'Harmattan, 1996, p. 135 : « Pour un art poétique : la « Cançon de l'aranha ».
- 2-Comparatz aquel tèxt e lo precedent.
- 3-Cossí se fai la transformacion poètica del real ?
- 4- Sens e musica.

L'anonim de Nimes (A. Serre) (2nda edicion MARPOC 1994) *Mòts de jòcs*.

Una granda part dels tèxtes de nòstre corpús an una part de de tonalitat umoristica. Aquesta part, çaquela, domina en cò d'Aimat Serras.

- Podètz dire cossí funciona l'umor dins aquel tèxt ?
- Explicatz qualques-unas de sas expressions ?
- Las podètz classificar segon un biais qu'explicaretz Quinas vos demòran misteriosas ?
- Ne podètz inventar d'autres ?

Cagaraula

- 1- L'umor del tèxt : sus qué repausa ? Estudiatz los jòcs sul significat e sul significant.
- 2- Escriure un tèxt dins lo biais d'aqueste sus un animal que causiretz.

Trabalhs de sintèsi

Consultaretz los libres que n'avèm tirat aqueles tèxtes. Vos faretz vòstra antologia personala, qu'organisaretz d'un biais qu'explicaretz (segon lo subjècte, segon la tonalitat...)

Compararetz los somaris d'aquels recuèlhs (los titols dels poèmas) que vos doni çai-sota :

Quines animals son los mai presents dins los diferents bestiariis ? Bestiari domestic ? Sauvatge ? Bèstias fantàstiques ?

Trabalh interdialectal : las apelacions de las bèstias segon los endrechs. Constantas e variantas. Per los dialectes los mai lonhdanhs, faire devinhar que s'amaga darrièr los tèrmes aparentament desconeguts.

Camprós

Lo letre, lo buòu e lo letre, lo dieudama, lo tavan, l'ase negre, la cigala, la gralha, la cançon de lapin, lo pòrc, per escais calhon, sorneta nécia de la forniga, lo buòu, lo cant de la raneta, lo rossinhòu, la grausòla, l'agaça, lo gal, lo cabra-boc, la machòta, lo prega-dieu, la cabra, la mostela o polideta, lo parpalhon, li perdigaus, la palomba, lis aucas, la cacalauseta, la rata penada, l'abelha, lo cadèu, lo chin, lo cat.

Delpastre

Los companhons : lo chen, lo chat

La volalha : lo lapin, lo pòrc de mar, las polas, la dinda, la pintarda, los pijons, l'aucha, la cana, lo paun. Las belhas.

L'arnalha : lo chavau, l'asne.

L'aumalha : las vachas, los buòus.

Los bestiau menut : las oelhas, las chabras, los ganhons.

Las bèstias d'en las barracas : lo chamèu, l'orsa, lo lion, lo tigre, l'elefant, l'iena, lo singe, la guena, lo piton.

La sauvatge : lo lop, lo rainard, la lebre, la taupa, la beleta, lo chat-pitois, la faina, la martra, l'ermina, lo chat-esquiròl, l'ericon, la loira, lo tais, lo rat, la soriç, lo rat durmant, la lira, la pissarata.

Los auseus : la perditz, la calha, lo merle, la trida, l'alauveta, lo lauriòl, lo pinçon, lo beca-pruna, lo passerau, la senzilha, la gamata, lo rei beneit, lo rossinhòl, lo parpalh-roge, lo palhordilh, la bergieròta, lo vitro, las irondelas, los estorneus, lo picatau, la bechada, lo bechareu, lo jai, lo faisán, la pola d'aiga, la tortor, la puput, lo bata-graula, las bibes, las gruas, lo cocut, lo miaulaud, lo chavan, la voi, l'auseu-chafard, l'ajaça, la graula, l'eschaletón, lo pescha-bernat, la coa-roja.

Los rampants : lo grapaud, las granulhas, las ranes, las serps, lo lusert, l'eissufle.

Los peissons : los peissons dau país, los peissons de mar.

La misèria : las bestias d'aiga, los vermes d'aiga, los garda-font, la teta-sang (o tusta-sang), las chabras dau bon Dieu, lo fiau d'aiga, las vespas, los capitans, los botelhiers, la contra-taupa, lo grilh, las moschas, l'espeulha-serp, la mòja-estron, la pola d'aubre, los brondants, las bestias de blat negre, lo cafard, lo charanton, la parparòla, lo dorifòr, las cancarinas, las lampiròtas, lo cura-aurelha, lo mila-pautas, la pudnais, l'auria, las barbòtas, los cussions, los piusions, las negras (o piuses), los peulhs, los barjaus, los ganhons, la cigala, la demaisela, los sautareus, lo preja-dieu, las furnics, los vermes, los parpalhòls, los limaçons

Nelli

La luseta, lo grilh, la vespa, la cigala, lo gat, lo gos, las cabras, lo pol, la vipèra, l'escorpion, l'unicòrn, lo papagai, la cabeca.

Petit

La formiga, lo chin, la gata, l'aranha, l'abelha, lo muscle, lo camèl, lo riquet, la lebre, l'arna, lo gal, la sarda, la galineta, la cavala, lo cagarau, la galina, la luseta, la vaca, lo barbarós, la cabra, l'ase, la pelostia, las doas palombas, los rats, los gabians, lo lauzerp, l'escarabissa, la serp, lo verm.

Roqueta

Lo rabàs, los estornèls, lo parpalhon, lo secret de las arondas, cançon de l'aranha, longa bèstia, dire de l'aranha, l'agaça, la vespa, lo lasèrt, lo papachrós, lo rese, la cocodrilha, las domaisèlas, setembre, lo banarut, lo prègadieu, lo basilic, lo cicne, cistèrna dau chòt, l'unicòrn, lo grilh, lo sabaud, aucèls, la serp nilenca, los aucèls qu'ai crosats, tres cants de taula: 1-lo perdigal alhat, 2-la glòria de la becarda, 3-Hosannah dau bèl pavon, l'auriòl, romance de la fura.

Serre

Tabó primièr, cagaraula, corcosson cossut, elefant primièr, flaca vaca, aranha-capitala, lo Pichòt Capuchon roge, Dama Dieudama, lo pòrc a tòrt, gal galant, tabó segond, lo poèma grand de l'Ecumenisme, lo Rainard e lo Corpatàs, Elefant segond, Cats aquí, tartuga duga, cigala vergonhosa, aucelum de tria, la Bèstia fòla, la Limaça de Limassòl, dins sa tomba a Tomboctó, mòrnas formigas, parpalhon colhon, barbaròta, lop de mar, tartarassa de raça, moton d'agost.

Per acabar :

Trabalh d'escritura : compausar un bestiari de la classa.

De pas doblidar qu'es important de jogar **tant amb lo significant coma amb lo significat**. Per aquò, demandar als escolans de faire una lista de mots que sas sonoritats rampèlan las del nom de l'animal causit, e ensajar de bastir son tèxt en emplegar la quantitat mai granda d'aquestes mots trobats.